

Guía de comentario para cada documento do dossier

1. Manifesto da Xunta Revolucionaria de Cádiz (setembro de 1868)

Que comentar

- **Natureza do texto:** político, programático, de carácter público; emitido por unha Xunta revolucionaria.
- **Contexto histórico:** inicio da Revolución Gloriosa (1868), caída de Isabel II, crise do sistema moderado.
- **Autoría e destinatario:** Xunta Revolucionaria → pobo español.
- **Ideas principais:**
 - Denuncia do despotismo, corrupción e favoritismo do reinado isabelino.
 - Lexitimación da revolución como vontade nacional.
 - Defensa da liberdade, soberanía nacional e convocatoria de Cortes Constituínte.
 - Promesa de orde e protección de dereitos.
- **Interpretación histórica:**
 - Expresa o programa político do Sexenio Democrático.
 - Mostra o discurso liberal-democrático que xustifica o destronamento da raíña.
 - Relación coa crise económica, política e social previa a 1868.

2. Constitución de 1869 (selección de artigos)

Que comentar

- **Natureza:** texto xurídico, constitucional.
- **Contexto:** Cortes Constituínte de 1869; primeiro texto plenamente democrático en España.
- **Ideas principais:**
 - **Dereitos e liberdades:** liberdade de culto, imprenta, reunión, asociación.
 - **Garantías xurídicas:** detencións reguladas, protección do cidadán.
 - **Modelo político:** monarquía democrática, soberanía nacional.
- **Interpretación histórica:**
 - Representa o punto álxido do liberalismo democrático español.
 - Introduce dereitos inéditos ata o momento (especialmente liberdade relixiosa).
 - Base legal do reinado de Amadeo I.

3. Discurso de Amadeo I ante as Cortes (1871)

Que comentar

- **Natureza:** discurso político, institucional.
- **Contexto:** chegada de Amadeo de Savoia tras o destronamento de Isabel II e morte de Prim.
- **Ideas principais:**
 - Compromiso co réxime constitucional e coas Cortes.

- Recoñecemento das dificultades: división política, inestabilidade.
- Mensaxe de conciliación e respecto á vontade nacional.
- **Interpretación histórica:**
 - Amadeo I tenta presentarse como rei neutral e constitucional.
 - O texto revela a fragilidade do sistema: partidos divididos, oposición carlista e republicana, crise colonial.
 - Preludio do fracaso da monarquía democrática (1873).

4. proxecto de Constitución Federal de 1873 (Pi i Margall)

 Que comentar

- **Natureza:** proxecto constitucional, non aprobado.
- **Contexto:** Primeira República, presidencia de Pi i Margall, debate sobre o federalismo.
- **Ideas principais:**
 - España como **República democrática federal**.
 - Enumeración dos Estados federados (inclúe Galicia).
 - Autonomía política plena dos Estados: constitución propia, autoridades, administración.
 - Ampla declaración de liberdades.
- **Interpretación histórica:**
 - Máxima expresión do federalismo republicano.
 - Explica a tensión entre federalistas “desde arriba” e cantonalistas “desde abaixo”.
 - O proxecto non prosperou pola inestabilidade e a guerra carlista.

5. Proclama do Cantón de Cartaxena (1873)

 Que comentar

- **Natureza:** proclama revolucionaria, política.
- **Contexto:** Revolta cantonal (xullo-setembro 1873), durante a Primeira República.
- **Ideas principais:**
 - Declaración de independencia respecto ao Goberno central.
 - Acusación ao Goberno de traizoar o federalismo.
 - Defensa da soberanía popular e chamada a crear outros cantóns.
- **Interpretación histórica:**
 - Representa o federalismo radical e espontáneo.
 - Mostra a descomposición da República e a incapacidade do poder central.
 - Contribúe á caída de Pi i Margall e á crise republicana.

6. Renuncia de Nicolás Salmerón (setembro de 1873)

 Que comentar

- **Natureza:** discurso político, institucional.

- **Contexto:** terceira presidencia da República; Salmerón dimite por negarse a asinar penas de morte.
- **Ideas principais:**
 - Conflito entre conciencia persoal e necesidades do Estado.
 - Defensa dos principios humanitarios e republicanos.
 - Recoñecemento da gravidade da situación nacional.
- **Interpretación histórica:**
 - Mostra a crise de autoridade da República.
 - Enfrontamento entre orde pública e principios democráticos.
 - Preludio da presidencia de Castelar e da deriva autoritaria.

7. Parte militar da Terceira Guerra Carlista

 Que comentar

- **Natureza:** documento militar, informativo.
- **Contexto:** Terceira Guerra Carlista (1872-1876), especialmente forte no Norte.
- **Ideas principais:**
 - Ocupación de territorios por parte dos carlistas.
 - Apoio popular rural ao carlismo.
 - Dificultades do exército liberal para controlar o territorio.
- **Interpretación histórica:**
 - A guerra carlista como factor clave da inestabilidade do Sexenio.
 - Enfrontamento entre tradicionalismo e liberalismo.
 - Importancia estratéxica de Navarra, País Vasco e Maestrazgo.

8. Proclama da Xunta Revolucionaria de Santiago (setembro de 1868)

 Que comentar

- **Natureza:** proclama política, revolucionaria.
- **Contexto:** extensión da Revolución Gloriosa a Galicia; creación de xuntas locais.
- **Ideas principais:**
 - Denuncia do abandono de Galicia polo Estado isabelino.
 - Defensa da liberdade, igualdade e dereitos individuais.
 - Asunción provisional do poder pola Xunta.
 - Reivindicación do papel político de Galicia.
- **Interpretación histórica:**
 - Mostra o protagonismo galego na Gloriosa.
 - Reivindicacións rexionalistas e anticaciquís.
 - Conexión co movemento liberal-democrático e coa idea de rexeneración política.